

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. De communicatione votorum præter excepta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

§. I. De commutatione Votorum prater excepta.

1. Differt Voti commutatio à dispensatione. Nam commutare est transferre vinculum & obligationem voti ex una materia in aliam, ut ex ieiunio in flagellationem. Dispensare autem est, vinculum voti omnino relaxare; quæ dispensatio aliquando est in totum, aliquando ex parte iuxta gravitatem causæ. Quoniam vero per bullam nullum tibi conceditur privilegium, quoad dispensationem, sed solum, quoad commutationem, de hac erit præcipue nostra locutio.

2. Ea autem triplex esse potest, vel enim votum commutatur in minus, ut ieiunium in unum Patet & Ave, vel in maius, ut Patet, & Ave, in ieiunium, vel in æquale, ut ieiunium diei v. g. Veneris in crastinum diei v. g. Sabbati.

Porro in minus nihil potest per Bullam, quia illa potius est dispensatio, quam commutatio. In maius non est necessaria Bulla, quia quilibet ex se potest sibi commutare in maius, ut late lib. 3. in Decal. cap. 16. §. 5. diximus.

3. Bulla ergo solum proderit, ut tuus confessor per illam electus possit tuum votum in æquale commutare. Sed quia, ut ibidem diximus, est probabilis opinio, posse quemlibet ex se suum votum commutare in æquale, quia Deus æque satisfacit per æquale, ideo, ut per Bullam aliquid amplius habeatur, concedimus, satis probabiliter posse per eam commutari votum in aliquo aliquanto minus, non vero minus notabiliter. Hæc ibidem tractata latius habes, & videri possunt apud Castrop. tr. 3. de Voto p. 14. Suar. l. 6. de Voto cap. 12. & 17. Sanch. l. 4. sum. c. 50. aliosque.

4. Scio autem, valde operosum esse, dignoscere hanc æqualitatem, vel quæ æqualitatem in his votorum commutationibus; sed ego ibi, quantum potui, regulas & exempla id cognoscendi diligenter tractavi. Illud nunc scies, à Castrop. de Bull. disp. un. punct. 9. n. 6. æquitatem hanc relinquit tandem decernendam à prudenti confessorio, qui eo ipso, quod bona fide procedat commutatio effectum habebit.

Quis Confessorius.

5. His ita constitutis. Inquires Primo, Quinam confessorius requiritur ad hanc commutationem expediendam? Respondeo quem tu habens Bullam volueris, dummodo sit approbatus ab ordinario, modo supradicto.

6. Primo igitur non est satis quislibet Sacerdos, quia id tam ample non concedit Bulla. Secundo non est necesse, ut commutatio fiat in ipsa Sacramentali confessione, quia hæc restrictio non habetur in bulla. Tertio nec est necesse, ut qui commutat sit tuus confessorius, dummodo confessorius modo dicto sit, quia bulla requirit quidem confessorium, sed non dicit, debere esse tuum.

Causa ex qua prædicta vota commutari valeant.

7. Inquires secundo, quamnam causa requiritur, ut eiusmodi commutatio valide, & licite virtute Bullæ peregrinetur.

Respondendo. Profecto ad dispensationem voti maior requiritur causa, quam ad commutationem. Quoniam vero nostrum est, loqui solum de commutatione, dico universaliter requiri causam leviorē ad illam, quam ad dispensationem, & Lessius de Voto dub. 11. n. 96. quid in affirmat, in commutatione voti à quocunque faciendâ sufficere propensionem solum votantis, placet enim id Deo, ut sic magis hilariter Vota Fideles observent. Arque id, ut dixi, universaliter loquendo. At in nostra commutatione faciendâ ex vi Bullæ, aliam habemus causam, quam requirit Pontifex in ipso Bullæ tenore

Part. III.

Nam præter eleemosynam illam, quæ pro bulla porrigitur requirit aliud nimirum quod, qui velit vi Bullæ sibi votum commutari, per aliquod subsidium pro belli expeditione contra infideles.

8. Sed ecce d. difficultas admodum agitata inter Bullæ explanatores. Ecuquoniam est hoc subsidium, temporale, id est aliqua alia eleemosyna, an spirituale, id est aliqua v. g. oratio.

Alphonfus Deza, alique, quos citat, sed non sequitur Castrop. de Bull. disp. un. punct. 9. num. 7. probabile docent, sufficere spirituale, maxime si votens sit pauper, quia Bulla dicit in subsidium At spirituale subsidium, subsidium est.

9. Suarez, Sanchez, Henriquez alique apud eundem Castropalaum l. c. n. 9. asserunt fieri posse in subsidium partim temporale, partim spirituale, id scilicet multum detrahatur de subsidio temporali, si solum spirituale satis sit.

10. Castropalaus vero loc. cit. alios adducens, docent esse omnino temporale, tam ex modo loquendi, & sine Bullæ, quæ concessa fuit ad congregandam pecuniam contra infideles, aliud subsidium non intelligitur, nisi temporale.

11. Ego omnino Castropalaum sequor, in qua sententia me firmavit Galleg. claus. 9. d. 160. Idem postquam (probans Castropala sententiam) attulisset Petram Iudesimam, Sotum, Aloysium Lopez, aliosque, citat Marchardum longam tractationem hac de re ita concludentem. Verum hac ætate cessat omnis de hac dubitatione controversia: siquidem Commissarius Generalis Cruciatæ, cui de iure competit declarare dubia, quæ se offerunt circa Bullam Cruciatæ, expressè declaravit, commutationem votorum omnino faciendam vi Bullæ in subsidium temporale, idque præcipit omnibus confessoribus sub pena excommunicationis, quam declarationem, publicavit anno 1642. Lege Gallegum, qui ponit formalia verba prædictæ declarationis.

12. Praxis autem cui in hoc Regno Siciliæ consignanda sit hæc pecunia pro commutatione voti datur in instructione quam pro Prædicatoribus Bullæ Commissarius Generalis huius eiusdem regni publicavit hic Panormi, ac typis impressis evulgavit, ubi n. 4. sic habetur.

Quarto s'avverte, che Penitenti da loro, stesi ripongano nella cassa, che sarà riposta nella Chiesa o chiese à tale effetto, dove sarà scritto (cassa di compositione) tutta quella somma che i loro Confessori haveranno ordinato pagare, altrimenti facendo, non hanno compimento con l'obbligo loro ne sono commutati i loro voti.

13. Nota autem aliqui esse praxim, si quando expediat, tur compositio ab ipso commissario in his materiis, quas ipse expedire poterat, nam de hac compositio ita habetur in prædicta instructione.

Si da notizia à tutti li Penitenti, che quella eleemosyna, che li sarà tassata dal Commissario Generale della Santa Cruciatæ per alcuna compositione, o dispensa, sono obligati detta eleemosyna pagare al Tesoro Generale della S. Cruciatæ, o à suoi Procuratori legittimi in presenza di detto Commissario Generale, o degl' altri suoi Delegati che facessero, se non la detta compositione o dispensa è nulla.

14. Rogas. Quantam eleemosynam debet taxare confessorius ad commutandum meum votum quam ego deinde in prædictam causam inferre debeam? Respondeo tantam esse taxandam, quantam iuxta qualitatem personæ eiusque facultates, ac iuxta gravitatem voti, omnibus circumstantiis consideratis, iudicabit confessorius, id quod certe non nisi ex eius prudentia, ac iudicio, hic, & nunc decerni potest.

Vota, ad qua se extendit commutatio per Bullam.

15. Quæ vota commutari queunt per Bullam? Respondeo

R. r.

pondo, omnia, præter votum castitatis, Religionis, & Peregrinationis Hierosolymitarum. Hæc autem quando in aliquo deficiunt, an possint etiam commutari, dicam mox §. 2. Omnia inquam, siue sint personalia; siue realia, siue mixta; ut item siue fuerint emissa ante siue post promulgationem Bullæ.

16. Hæc etiam redeunt aliqui votum, quod tu recordaris emisisse, sed oblitus es eius materiam, posse enim commutari docet Sanch. l. 4. sum. cap. 54. num. 34. quia adhuc est votum. Id tamen negat Suarez, siquidem commutatio, si quæ debet esse prudens, non potest fieri in incognitum.

17. Sed profecto, quandoquidem est probabilis opinio te, si voti es oblitus, ad illud non obligari, quia nescis quid operis facturus sis, inquam ex voto, parum utilis est hæc questio quoad praxim.

Porro hic proprio in loco sunt quinque exagilandæ difficultates.

PRIMA, ET SECUNDA DIFFICULTAS.

De voto non petendi commutationem

18. Prima an confessarius electus possit commutare votum, quod quis emisit de non petenda commutatione sui voti v.g. ieiunij.

Respondeo valide posse, (nā num licite id petat votens dicam mox.) Ratio est, quia hæc votentis voluntas non tollit à confessario electo potestatem commutandi; hoc enim votum non est ex exceptis, quare poterit confessarius commutare prius hoc votum non petendi commutationem, & deinde commutare poterit ipsum votum. Idem dic, si vovisti non petere commutationem nisi à Pontifice immediate: nam propter eandem rationem, adhuc per duplicem dictam commutationem poterit confessarius electus tibi consulere.

19. Verum insurgit secunda difficultas, an scilicet peccet, qui petit commutationem voti; si voverat, se illam non petiturum.

Respondeo. Gallegus, claus. §. d. 144. putat hunc petendi commutationem, valide quidem commutationem recipere, sed peccare, quia facit contra votum illam petendo, quam non petere promissit Deo.

20. Verum, ut huic difficultati plene satisfiat, recordanda sunt prius ea quæ lib. 3. in decal. c. 15. §. 4. n. 8. dixi, ubi sic habeo: Votum non petendi sine causa dispensationem vel commutationem voti facti, vel faciendi validum pronuntio, quia ad prudentiam pertinet, nolle sine causa a voti obligatione eximi. At votum non petendi dispensationem, vel commutationem absolute nequaquam valeat, puto cum Sanch. lib. 4. in decal. c. 8. n. 22. quia impedit maius bonum præsens, nempe libertatem petendi dispensationem quæ aliquando necessaria, vel saltem valde utilis erit votenti. Hactenus ibid.

21. Ex quibus concludendum est, in casu, quo validum fuit votum, te sane peccaturum graviter, vel leviter (iuxta gravitatem, vel levitatem voti) si contra illud agas, & commutationem petas sine causa, quia contra votum agis. At in casu posteriore, quando votum non fuit validum non peccabis, idque ex prædicto capite, quia nimirum contra nullum votum facis. Immo tunc commutatione voti non indiges si quidem votum non habes, qui ipso iure vovisti.

TERTIA DIFFICULTAS.

De commutatione pœnæ voti.

22. Tertio, An possit commutari pœna quam sibi quis incurrendam imposuit, si votum frangeret. Emisit v.g. quis votum non ludendi, quod si luderet, sibi in pœnam non servari voti, imposuit, ut obligetur aliquid pium facere, puta elemosinam pauperi, vel Ecclesiæ tribuere, ieiunium unius diei servare &c. difficultas,

inquam, est an hæc elemosyna, vel ieiunium per Bullam commutari.

23. Respondeo posse. Quia hæc pœna est debita propter relationem quasi essentiali, quam habet ad votum. Concessa ergo facultate per Bullam circa votum, concessa intelligitur circa hæc pœnam. Ita Sanch. de matr. l. 8. d. 15. & in sum. l. 4. c. 52. alique contra Serr. in clavi reg. c. 12. n. 20. confirmat Trull. l. 1. in dub. 17. c. 1. du. 7. n. 4. quia votum, absolutum, & directum quodlibet modo videtur magis obligare ad materiam, in quam recte cadit v.g. ad omissionem ludij, quam ad pœnam, in quam videtur votum cadere indirecte. Si ergo potest Bulla in prius, quod est maius, multo magis in posterius quod est minus.

24. Hinc ergo fit, ut sicut per Bullam potest commutari in opus pium æquale, vel quasi, iuxta superius dicta, votum, quod quis absolute emittit de elemosyna alicui pauperi vel Ecclesiæ danda, saltem quando Ecclesiæ, vel Pauper non acceptavit (quod omnes concedunt) quia non est ex exceptis; ita potest votum alterius materię v.g. Votum ieiunij, quod quis emisit sub diti pœna dandi elemosinam, aique hoc non solum commutari votum fregit, sed item post voti fractionem, ita etiam post multas fractiones, & consequenter postquam contraxit debitum solvendi illam elemosinam, quantum magnam.

25. Adverte hic tria. Primo si petis, & obvis commutationem voti pœnalis, non propterea statim intelligis obtinere commutationem pœnæ iam contraxisti, & forte dictum votum fregistis, sed debet petere, & obtinere expresse commutationem dictæ pœnæ.

Ratio est, quia non eo ipso, quod habes commutationem unius, habes & alterius; confessarius enim dum commutat, solum ad illud dirigit commutationem, quod tu explicuisti. Ita Suar. Sanch. Rodrig. Lud. à Cruce cum Trull. l. c. dub. 8. n. 7.

26. Adverte Secundo. Si forte qui emisit eiusmodi votum pœnale non ludendi v.g. sub pœna, si luderet, dandi v.g. decem pauperibus; si forte (inquam) ludisti cum inculpabili ignorantia, vel inadvertentia voti, vel quovis fuerit memor voti, inmemor tamen inculpate fuerit pœnæ, non indigere commutatione pro hac pœna, quia pro illo casu non tenetur ad pœnam, excusant nimirum inculpata oblivione, quæ æquiparatur ignorantia.

27. Adverte tertio. Commutationem, licet convenientissimum sit, non tamen est necesse, ut fiat in favorem eius Sanctij; vel Ecclesiæ; vel pauperis, cui factum est votum. Item opus non est, ut votum personale in actionem personalem, vel votum reale in realem commutetur; possunt hæc enim aliunde per prudentem Confessarij iudicium compensari, ut satis dictum à nobis est lib. 4. in decal. c. 16. §. 6.

28. Quæres cur n. 24. dictum modo est (saltem quando Ecclesiæ, vel Pauper non acceptavit). Respondeo, quia votum reale de danda v.g. elemosyna Ecclesiæ huic particulari, vel huic particulari Pauperi, non incertum est, an possit per Bullam commutari, quando fuit acceptatum à rectore Ecclesiæ, vel ab illo paupere. Non est ita (inquam) certum, sicuti certum, est commutari posse, quando non est acceptatum, idcirco addidi illud (saltem, quando &c.) Et nihilominus, quævis communitas doctrina dicat, tunc non posse, quia per acceptationem iam ius illi acquisiverunt, ut solummodo Sayms, in clavi reg. lib. 6. c. 14. n. 13. Sanch. l. 4. sum. c. 52. n. 6. alique; tamen adhuc commutari posse, non improbabile nesciat Trullenc. l. 1. d. 8. n. quia votum factum Deo, non acceptat legitime homo, sed Deus, cuius voluntatem Pontifex, qui dat Bullam, interpretatur.

Vide, quæ ad hanc sententiam confirmandam fungund, ego lib. 3. in decal. c. 17. §. 2. n. 15. dixi, cui tunc addidit Ioann. Delugo. d. 20 de inst. n. 93.

QUARTA DIFFICULTAS.

De commutatione voti iurati.

29. **Q**uarto, an votum iuratum per bullam commutari possit.

Respondet, posse, non solum si iuramentum accedat ad votum iam factum, ut si quis dicit, *Iuro, me servaturum ieiunium, quod heri voti*, vel si accedat, cum sit, ut si dicat, *Voveo, & iuro ieiunium*. Verum etiam si solum addit iuramentum, ut *iuro me ieiunaturum*. Ratio est, quia nunc (ut supponimus) votum hoc iuramentum nihil aliud confirmat, nisi promissionem factam Deo. Quod si iuramentum esset homini praestitum, tunc sane non posset per bullam commutari, certum est, quia bulla non respicit, nisi quod promissum est Deo, cuius voluntatis, ut diximus, interpretes est Pont. fex. Quare cum in casibus, propositis illa non sint modo nisi promissiones Deo factae, erunt vota, quae possunt per bullam commutari. Ita Suar. *tr. de rel. l. 6. c. 14. Pont. de matr. l. 6. c. 11. n. 4. & 5. Castrop. l. 3. tr. l. 2. p. 1. n. 3. Metoll. l. 2. d. 4. c. 6. n. 114. alique.*

QUINTA DIFFICULTAS.

De duratione potestatis commutandi vota.

30. **Q**uinto. Quamdiu durat potestas commutandi vota per bullam? Respondet, Certum est, durare per annum bullae, quod si poenitens nullum suum votum à Confessario commutandum petit, certum item est, non posse commutari post annum, quia potestas tunc iam spiravit. Sed propria difficultas illa haec est, an si poenitens accedat ad te confessarium ultimo v. g. die durationis bullae, petatque commutationem voti, tu vero, si quia es negotio alicui intentus, five quia vis libros, vel te doctorem consulere, &c. an (inquam) possis breviter sic pronuntiare? *Ego tibi commuo ex nunc votum tuum istud in aliud opus, quod post aliquot dies ego, vel quidam doctus designabit.*

Respond. Posse; quia hoc modo dicere possumus; commutationem factam esse tempore durationis bullae, & solum designationem subrogationis fieri postea. Id quod non est uti iurisdictione post tempus spiritum Delegationis, sed est exequi, quod tempore habili commutatum est. Ita Sanch. *in sum. l. 4. c. 5. n. 5. Suar. l. c. c. 11. alique* quibus adde Leand. *l. 1. tr. 5. d. 14. g. 138. & ita contra Andream Mendo, tenet Bard. de bull. p. 2. tr. 7. c. 1. a. num. 43.*

Dices Potestatem aliquis dicere, per solam petitionem commutationis voti fieri causam acceptam, & rem non esse integram (ut in simili supra diximus de confessione incepta) unde possit commutationem finire post elapsam delegationis tempus? Respondet, Mendo *de bull. d. 26. a. n. 169.* affirmat sufficere solum eiusmodi petitionem, ut possit dici causa accepta: Sed certe eam solam sufficere, mihi difficile est, ut d. facile fuit supra *l. 4. §. 4. n. 6.* meram petitionem confessionis illam facere causam acceptam.

§. II. Explicantur vota excepta in bulla.

1. **D**ecernamus nunc, quamnam vota nequeant per bullam commutari? Dico commutari non posse vota absoluta castitatis, religionis, peregrinationis ultimatinae (qua voce, quasi per Antonomasiam intelligitur peregrinatio Hierosolymitana) emissae devotionis causa. Idem dic de iuramentis, quibus praedicta observanda iurantur, quando nimirum per ea iuramenta confirmantur promissiones Deo factae; sunt enim etiam res reservatae, quia tunc non sunt, nisi vota, ut supra dictum est: Promissiones, dico: nam si quis per iuramentum confirmet duntaxat, sic assertive, *Iuro me habere, vel habuisse voluntatem, seu propositum conservande v. g. castitatis*, cum sic non promittat, sed enuntiet, iuramentum

Pars III.

est assertorium de praesenti, vel praeterito, non vero promissorium, atque adeo votum non est.

2. Dictum est autem (vota absoluta) ut enim vota haec tria excipiantur, ea intelligi debent, quae sunt absolute, & perfecte talia, nullaque ex parte deficientia. Id permaxime notandum est, nam ex hoc multa, quae vota excepta esse prima facie apparent, excepta tamen nequam esse, inveniuntur, ut iam ex corollariis, quae colligam, palam fiet.

Votum Castitatis diminutum.

3. Hinc enim primo, votum non fornicandi, votum non se possidendi, votum non habendi, votum castitatis coniugalis, votum virginitatis praecise, id est consistenti in abstinentia primi actus luxuriae, quatenus scilicet virginitas involvit corporis integritatem, votum integre castitatis, sed ad tempus, ad quod rationabiliter praesumatur aetas hominis perventura; vota inquam, haec quia sunt castitatis diminuta, non numerantur inter excepta, quare sunt per bullam commutabilia.

4. Praeterea votum castitatis vere conditionale hoc v. g. modo emissum, *Voveo castitatem, si convalesco, hoc est si a Deo sanitatem impetrabo*, satis probabiliter, etiam sanitate obtenta, non est ex exceptis, quia deficit à puro voto castitatis, quod illud in rigore est tale, & absolute, quod propter Dei cultum simpliciter fit, ac hoc respiciet motivum utilitatis propriae. Cor autem dictum sit (vere conditionale) mox intelliges, *n. 11.*

5. Idem satis etiam probabiliter dic de voto poenali in hunc modum facto) *Voveo v. g. non ludere, quod si ludam in poenam voveo castitatem* vel in hunc alium modum, non vovendo omissionem ludi, sed castitatem in casu ludi, sic, *nolo ludere, quod si ludam, voveo castitatem*. Idem dic (inquam) quia haec non sunt pura vota castitatis, sed relata ad tuum ludum. Faciunt ad hoc ea, quae dixi supra *§. 1. n. 22.*

Denique votum castitatis per partes emissum, cui tamen integro noluit vovens se subicere, huc reducitur, nec enim est ex exceptis. Voverit quis v. g. hodie, nolle assentiri pravis internis cogitationibus, eras voverit se non fornicaturum, perendie se nolle actum impudicum externe peccaminosum habere; dico haec singula non esse reservata, quia sunt vota diminuta castitatis, atque adeo esse per bullam commutabilia, nisi tamen vovens, voluerit in ultimo voto simul omnia colligere, illisque esse subiectum, nam tunc votum erit perfectum, & integre castitatis.

Votum Religionis diminutum.

6. Hinc Secundo, votum de assumendo Ordinem Sacrum; votum de serviendo toto vitae tempore Hospitali, vel Monasterio, seu Religioni, nisi sic intelligas, rite in illa profiteri, votum de ingrediendo in Religionem, si intelligas solum ingressum, non vero perseverantiam, seu professionem in ea (hoc vide distinctius apud Doctores citatos à Diana p. 1. tract. de bull. Cruc. res. 79. haec inquam quia non sunt vota perfecta de Religione non sunt reservata, sed per bullam commutari, fas est.

7. Idem pronuntia, si votum religionis sit verè conditionale, vel poenale, propter rationes modo *num. 4* dictas.

Votum Peregrinationis Hierosolymitanae diminuta.

8. Hinc tertio, vota de invisenda Sanctissima Virgine Lauretana vel S. Iacobo in Compostella, vel votum Peregrinationis ad Divina Apostolorum, vel etiam Peregrinationis Hierosolymitanae non ob visitanda Loca Sancta, sed ob alium, tametsi honestum, & pium finem v. g. ad sua peccata ibi cum confessario illic forte de-

R r a gente